

Vergaderjaar 2023–2024

31 066

Belastingdienst

Nr. 1297

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 oktober 2023

Onlangs heeft de Inspectie Belastingen, Toeslagen en Douane (IBTD) het signaal «Levens in de wachtstand» naar buiten gebracht. Deze heeft uw Kamer maandag 9 oktober via de Minister van Financiën toegestuurd gekregen (Kamerstuk 31 066, nr. 1293). Het kabinet is de IBTD erkentelijk voor dit signaal.

Het kabinet heeft de wens om ernstig gedupeerden zo spoedig mogelijk te helpen. Voorop staat dat elke dag dat gedupeerde ouders wachten op herstel er één teveel is. Om ernstig gedupeerden te helpen zijn diverse maatregelen getroffen. Met gemeenten is afgesproken dat zij ouders voor urgentie voor de integrale beoordeling kunnen aandragen, wat vervolgens onverkort wordt overgenomen door UHT. Het kabinet zal in aanvulling hierop ook een urgentieroute bij de Commissie Werkelijke Schade (CWS) en bij de recent gestarte alternatieve schaderoute inregelen. Ook de schuldenaanpak, de driegesprekken en de inzet van het Instituut Publieke Waarden (IPW) helpen mee om mensen die zware (vervolg)schade hebben geleden door de toeslagenaffaire een nieuwe start te laten maken.

Omdat gemeenten dicht bij de ouders staan, zijn zij goed in staat om te bepalen of er noodzaak is voor urgentie. Afgelopen maanden is met een aantal gemeenten ervaring opgedaan met deze werkwijze. Per 1 september 2023 is de uitrol van deze werkwijze landelijk gestart. De gemeenten geven aan dat zij ouders aandragen van wie zij denken dat zij deze de urgentie echt nodig hebben, ouders waarmee gemeenten zelf niet verder kunnen totdat de integrale beoordeling is afgerond of ouders voor wie langer wachten de situatie zou verergeren. De eerste signalen vanuit de deelnemende gemeenten zijn positief. Zij geven aan dat ouders baat hebben bij deze route en dat deze route een groep ouders bij UHT in beeld heeft gebracht die niet eerder in beeld was. Het kabinet geeft hiermee invulling aan het belang van snelheid bij het helpen van ernstig gedupeerden.

Deze urgentieroute via de gemeente is een aanvulling op de reeds veelgebruikte, bestaande spoedbehandeling bij UHT. Daarbij kunnen ouders in schrijnende situaties met onomkeerbare gevolgen, zoals een dreigende uithuiszetting, voorrang krijgen voor zowel de eerste toets als de integrale beoordeling. Het gebruikmaken van urgentieaanvragen betekent in de praktijk dat de First In, First Out-systematiek bij UHT al op onderdelen is losgelaten. Overigens gebeurt dat ook door de uitspraken op ingestelde beroepen niet tijdig beslissen.

De persoonlijk zaakbehandelaar van een gedupeerde wijst ouders er op dat zij bij hun integrale beoordeling kunnen worden bijgestaan door een contactpersoon van de gemeente. Dit driegesprek biedt ouders de gelegenheid om te bekijken wat nodig is om een nieuwe start te maken. Daarnaast werken VNG, gemeenten, het IPW en het Ministerie van Financiën met een doorbraaktafel voor intensieve begeleiding, om snel maatwerkoplossingen voor gedupeerden met multiproblematiek te vinden. Met behulp van de doorbraakmethode zorgt IPW in complexe situaties voor een helder en onderbouwd maatwerkplan waarmee de situatie sterk verbeterd of zelfs opgelost kan worden. Er zijn op 1 juli 2023 354 gedupeerden via deze aanpak geholpen.

Veel ernstig gedupeerde ouders wachten nog op de afwikkeling van hun aanvullende schade. Ouders kunnen voor hun aanvullende schade terecht bij de Commissie Werkelijke Schade (CWS). Onlangs zijn maatregelen genomen om de CWS sneller en beter te laten werken. Via deze route krijgen ouders een individuele, meer gedetailleerde schadeberekening. Recent is gestart met een alternatieve schaderoute in samenwerking met de Stichting Gelijk(Waardig) Herstel (SGH). Deze route is sneller en grofmaziger dan de maatwerkroute bij de CWS en geeft de ouder meer regie. Ook ouders in de wachtrij bij CWS krijgen de keuze of zij van deze alternatieve route gebruik willen maken. Vergoeding van aanvullende werkelijke schade vindt plaats via een gevalideerd schadekader met forfaitaire bedragen per schadepost. Daarnaast zijn bij de recent gestarte alternatieve schaderoute de eisen voor het aannemelijk maken van causaliteit verlaagd ten opzichte van de maatwerkroute via CWS: het verhaal van de ouder staat centraal en alleen waar nodig wordt een nadere onderbouwing gevraagd. Uw Kamer is hierover middels de brief van 28 september jl. geïnformeerd¹. Zoals in de inleiding van deze brief is aangegeven wordt met de Commissie Werkelijke schade en de Stichting Gelijkwaardig Herstel ingeregeld dat ouders met urgente problematiek ook daar eerder worden geholpen, conform de motie van de leden Inge van Dijk en Grinwis².

Het kabinet voelt de urgentie om voortdurend te kijken hoe de hersteloperatie verbeterd en versneld kan worden. Daarbij onderschrijft het kabinet het belang van aandacht voor ernstig gedupeerden. Tegelijkertijd zijn er geen eenvoudige oplossingen om alle problemen in een keer weg te nemen. Het gaat immers om een grote groep ouders die niet allemaal dezelfde problemen hebben. Het kabinet geeft daarom prioriteit aan het als eerste helpen van mensen met actuele ernstige problematiek. Het kabinet blijft natuurlijk altijd kijken naar mogelijkheden om de groep zwaarst gedupeerden sneller in beeld te brengen en te helpen. Het kabinet gaat daarom graag met de IBTD in gesprek over hun suggesties met betrekking tot het eerder in beeld krijgen van deze groep en hoe de door de IBTD geformuleerde definitie van deze groep daarbij kan helpen. De toetssteen hierbij blijft dat de maatregelen echte versnelling opleveren en uitvoerbaar zijn.

¹ Kamerstuk 31 066, nr. 1288.

² Kamerstuk 31 066, nr. 1257.

Het kabinet ziet uit naar het eindrapport over de drie hersteloperaties op het terrein van Belastingen, Toeslagen en Douane dat de IBTD voor begin 2024 heeft aangekondigd.

De Staatssecretaris van Financiën,
A. de Vries